

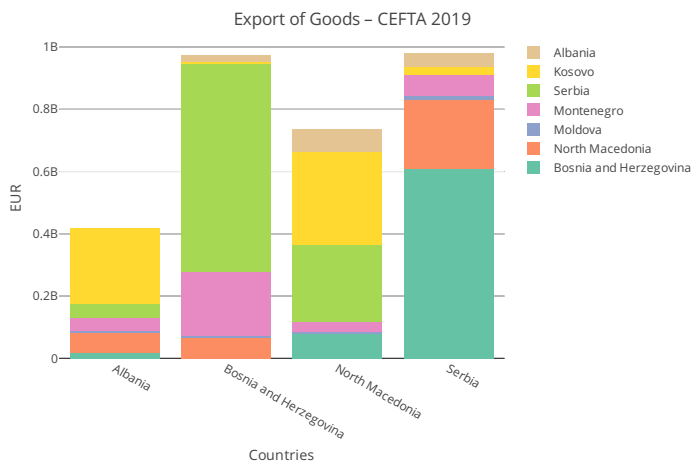
Grafikoni

Nadija Borovina

Trgovina robom

Trgovina robom (engl. Trade in goods) uključuje svu robu koja uvećava ili umanjuje zalihe materijalnih resursa zemlje ulaskom u njeno ekonomsko područje - uvoz (engl. Import) ili napuštanjem - izvoz (engl. Export). Roba je materijalno dobro i čine je proizvedeni predmeti nad kojima se mogu uspostaviti vlasnička prava i čije se vlasništvo može prenijeti s jedne institucionalne jedinice na drugu sudjelovanjem u transakcijama. Roba koja se prevozi kroz neku zemlju, te roba privremeno prihvaćena ili povučena (osim robe za unutrašnju ili vanjsku preradu) ne spada u ovu kategoriju.

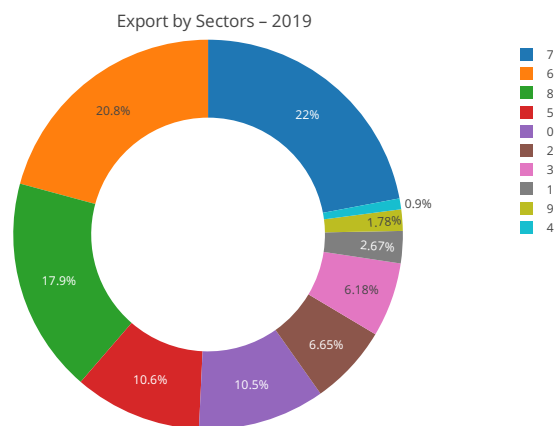
Izvoz robe – CEFTA 2019

Ukoliko pogledamo izvoz dobara zemalja CEFTA-e za 2019-u godinu možemo uočiti da postoji relacija između BiH i Srbije, tačnije dobar udio izvoza iz BiH ide u Srbiju i obratno. Ovo je logičan slijed događaja s obzirom na etničku strukturu stanovništva u ovim državama kao i jake historijske veze. Takođe, dobar udio izvoza iz Albanije i Sjeverne Makedonije ide ka Kosovu, što se takođe može pripisati prethodno navedenim uzrocima.

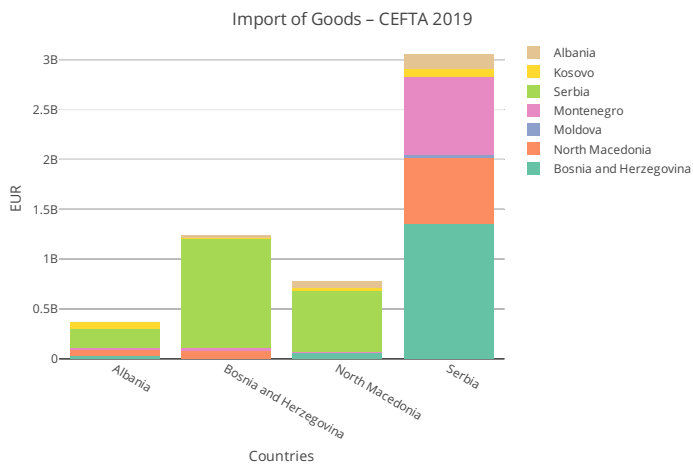
Izvoz po sektorima - 2019

- 0 - Hrana i žive životinje,
- 1 - Pića i duhan,
- 2 - Sirovi materijali, nejestivi, osim goriva,
- 3 - Mineralna goriva, maziva i srodni materijali,
- 4 - Životinjska i biljna ulja, masti i voskovi,
- 5 - Hemikalije i srodni proizvodi, n.e.s.,
- 6 - Prerađena roba, klasificirana uglavnom prema materijalima,
- 7 - Strojevi i transportna oprema,
- 8 - Razni proizvedeni proizvodi,
- 9 - Robe i transakcije koje nisu navedene u SITC-u Rev. 4

Ukoliko posmatramo izvoz po sektorima, vidimo da preko 50% izvoza zemalja CEFTA-e čine: prerađena roba, strojevi i transportna oprema i ostali nesvrstani proizvedeni proizvodi.

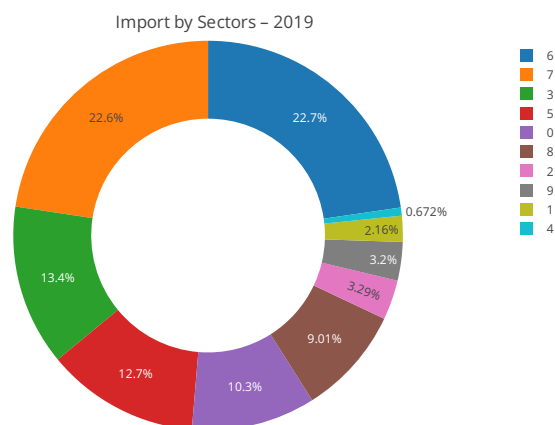
Uvoz robe – CEFTA 2019

Kada pogledamo uvoz dobara iz zemalja CEFTA-e, opet se može uočiti jaka veza između BiH i Srbije. Ovdje se također može uočiti i nekonzistentnost u podacima o uvozu i izvozu. Naime mnogo je razloga zašto se izvoz jedne države ne poklapa sa uvozom druge, a jedan od glavnih je različita procjena uvoza i izvoza. Uvoz se općenito procjenjuje na osnovu troškova, osiguranja i tereta, dok izvoz procjenjuje na bazi Free on Board-a (FOB). Iz tog razloga, uvozne vrijednosti imaju tendenciju da budu veće od vrijednosti izvoza.

Uvoz po sektorima - 2019

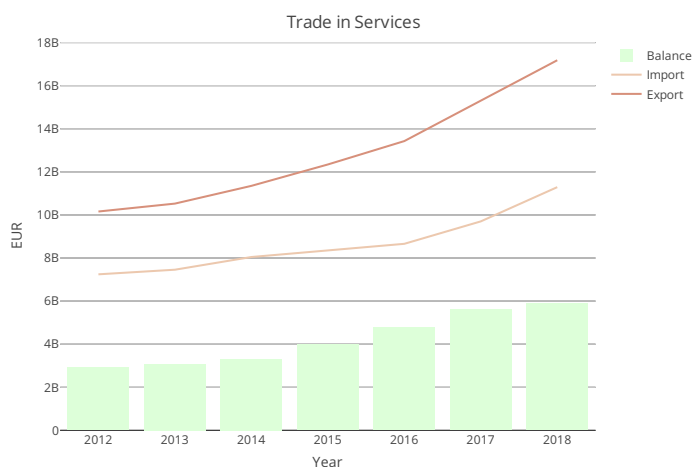
- 0 - Hrana i žive životinje,
- 1 - Pića i duhan,
- 2 - Sirovi materijali, nejestivi, osim goriva,
- 3 - Mineralna goriva, maziva i srodni materijali,
- 4 - Životinjska i biljna ulja, masti i voskovi,
- 5 - Hemikalije i srodni proizvodi, n.e.s.,
- 6 - Prerađena roba, klasificirana uglavnom prema materijalima,
- 7 - Strojevi i transportna oprema,
- 8 - Razni proizvedeni proizvodi,
- 9 - Robe i transakcije koje nisu navedene u SITC-u Rev. 4

Ako promatramo uvoz dobara po sektorima očekivali bismo da se podudara sa izvozom po sektorima između zemalja CEFTA-e, mada ni to nije slučaj. U ovom slučaju veliki udio uvoza je u polju mineralnih goriva, maziva i srodnih materijala, kao i hemikalija i srodni proizvoda.

Trgovina uslugama

Trgovina uslugama (engl. Trade in Services) bilježi vrijednost usluga koje razmjenjuju rezidenti i nerezidenti jedne ekonomije, uključujući usluge koje se pružaju preko stranih podružnica osnovanih u inostranstvu. Ovaj se indikator mjeri u milionima i bilionima eura i postotku BDP-a za izvoz, uvoz i neto trgovinu.

Kada posmatramo izvoz usluga, vidimo da iz godine u godinu raste što zadovoljava jedan od strateških ciljeva, prema tome strategija ima pozitivne ishode i napredak je vidno ostvaren.

SA - Proizvodne usluge nad fizičkim ulazima koji su u vlasništvu drugih,

SB - Usluge održavanja i popravki n.i.e.,

SC - Prijevoz,

SD - Putovanje,

SE - Građevinske usluge,

SF - Osiguravajuće i mirovinske usluge,

SG - Financijske usluge,

SH - Naknade za upotrebu intelektualnog vlasništva n.i.e,

SI - Telekomunikacijske, računarske i informacijske usluge,

SJ - Ostale poslovne usluge,

SK - Osobne, kulturne i rekreacijske usluge,

SL - Vladine usluge, n.i.e,

SN - Nije dodijeljeno

Uvoz usluga po sektorima i trgovinskim partnerima - BiH 2018

Izvoz usluga po sektorima i trgovinskim partnerima - BiH 2018

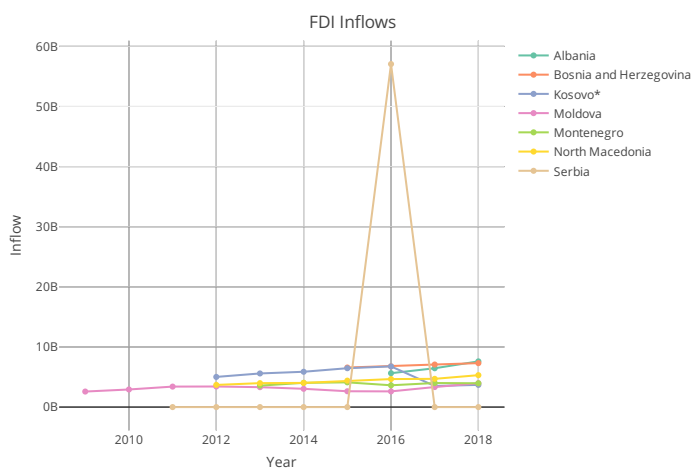

Direktne strane investicije

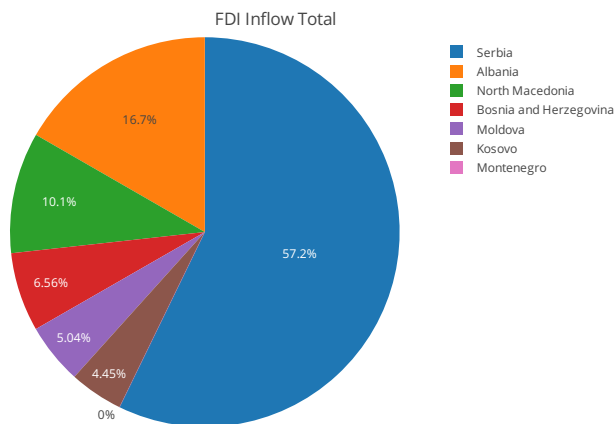
Direktne strane investicije (FDI, engl. Foreign Direct Investment) kategorija su međunarodnih ulaganja koja odražavaju cilj postizanja trajnog interesa investitora jedne ekonomije u preduzeću s prebivalištem u drugoj ekonomiji. Trajni interes podrazumijeva da dugoročni odnos postoji između investitora i preduzeća i da investitor ima značajan utjecaj na način na koji se njime upravlja. Takav interes formalno se smatra da postoji ako izravni investitor posjeduje 10% ili više glasačkog prava u upravnom odboru (za inkorporativno preduzeće) ili ekvivalent (za neinkorporativno preduzeće).

Prilivi

Prilivi (engl. Inflows) su transakcije koje povećavaju investicije koje strani investitori imaju u firmama u zemlji u kojoj se podnosi izvještaj, ali ne i transakcije koje smanjuju investicije.

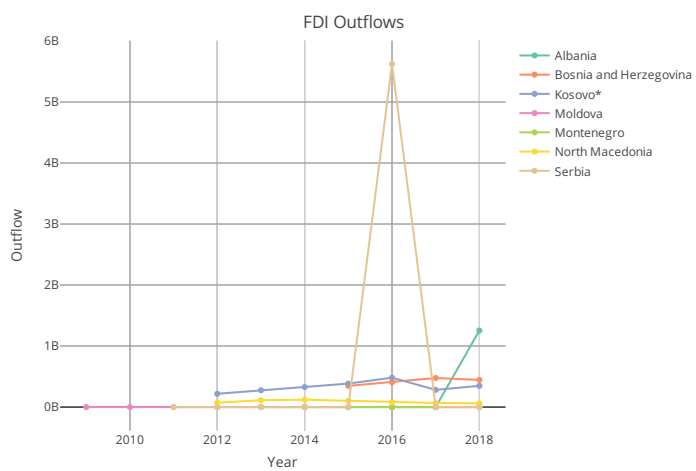

Ukupni prilivi - 2018

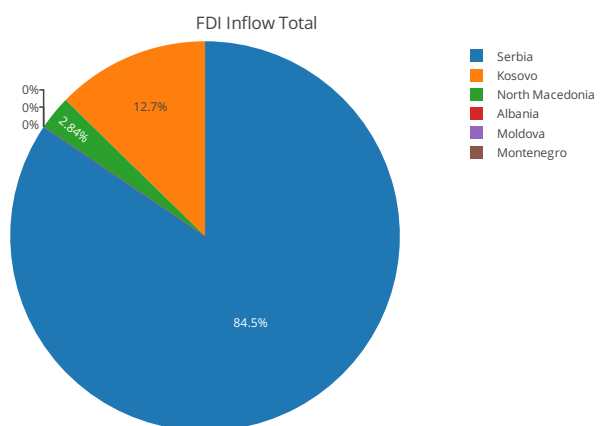

Odlivi

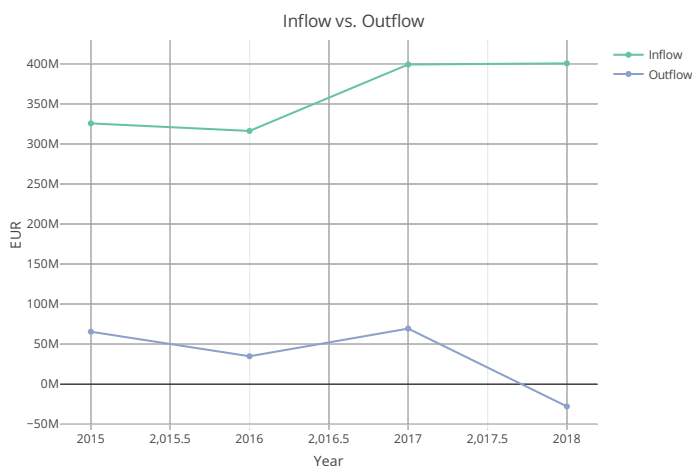
Odlivi (engl. Outflows) su transakcije koje povećavaju investicije u zemlji u kojoj se podnosi izvještaj, a koje investitori imaju u firmama u drugim zemljama. Investicije se povećavaju kupovinom udjela ili reinvestiranjem dobiti, a smanjuju se putem prodaje udjela ili zaduživanjem kod investora u stranoj firmi.

Ukupni odlivi - 2018

Prilivi vs. odlivi za BiH

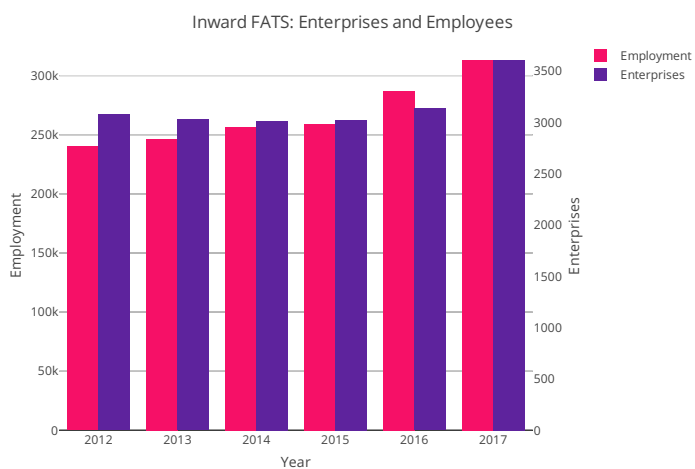

Statistika stranih podružnica

Statistika stranih podružnica (FATS, engl Foreign Affiliates Statistics), opisuje aktivnosti stranih podružnica: preduzeća s prebivalištem u zemlji ili području, poput Europske unije (EU), koja su pod kontrolom ili u vlasništvu (multinacionalnih) preduzeća koja imaju prebivalište izvan te zemlje ili područja. Statistika o trgovini uslugama stranih podružnica (engl. Foreign Affiliates Trade in Services) mjeri komercijalnu prisutnost dobavljača usluga u inostranstvu putem podružnica na stranim tržištima, pa je usko povezana sa statistikama direktnih stranih ulaganja (FDI).

Unutrašnji FATS: preduzeća i zaposlenici

Strana podružnica u okviru termina unutrašnji FATS (engl. Inward FATS) je preduzeće s prebivalištem u zemlji koja izvještava nad kojom kontrolu ima institucionalna jedinica kojoj prebivalište nije u toj istoj zemlji. Zaposlenost predstavlja udio zaposlenosti u preduzećima pod nadzorom stranaca u ukupnoj zaposlenosti.

Unutrašnji FATS: dodana vrijednost i promet

Dodana vrijednost (engl. Value added) odražava doprinos rada i kapitala proizvodnji. Promet (engl. Turnover) pokriva bruto poslovni prihod umanjen za rabate, popuste i prinose.

